

Rostoucí rozčarování většiny společnosti ze života v reálném socialismu se projevvalo již od poloviny 60. let a tento trend našel odezvu i v samotné KSČ, kde se zformovala opozice. „Socialismus s lidskou tváří“, jak byl československý reformní komunismus označován, šel nicméně dále, než bylo sovětské vedení ochotno tolerovat.

Po několika jednáních vedoucích představitelů komunistických stran vstoupila v noci z 20. na 21. 8. 1968 na území Československa vojska Bulharska, Maďarska, NDR, Polska a SSSR, aniž by se setkala s větším odporem. Podle tehdejších zpráv československého armádního velení se vpádu zúčastnila vojska pětky, a to 27 bojových divizí, 800 letadel, přes 6 300 tanků, přes 200 děl a silná letecká armáda s raketami.

Dne 21. 8. 1968 zničil vojenský vpád pěti socialistických států s krycím názvem Operace Dunaj československou reformu. Do země, která začala být příliš svobodná, vtrhlo půl milionu vojáků s těžkou vojenskou technikou. Zejména devatenáctiletí sovětští vojáci mnohdy vůbec netušili, kde se vlastně objevili. Mysleli si například, že potlačují povstání v Kazachstánu. Nerozuměli, proč jim lidé nadávají, když je přece přijeli zachránit.

Sovětská tisková agentura TASS mezitím vysílala do světa bizarní zprávy z paralelní reality, v níž davy Čechoslováků radostně vítají tankisty a děkují jim, že je konečně přijeli zachránit před záhubou řízenou Západem. Ve skutečnosti vyvolal příjezd okupantů odpor. Invazi zaplatilo životem 108 lidí, z toho patnáct jich bylo usmrceno při obraně Československého rozhlasu na Vinohradské třídě, dále bylo zhruba 500 těžce a další stovky lehce zraněných lidí. Nejmladší zjištěnou obětí byl dvouletý slovenský chlapec, kterého na silnici srazila sovětská vojenská cisterna, nejstarší obětí se stala dvaosmdesátiletá česká důchodkyně.

▣ Události na Jičínsku pohledem materiálů archivu Ministerstva vnitra

V době Pražského jara působily i na Jičínsku organizace K-231 (organizace bývalých politických vězňů komunistického režimu, název odvozen od zákona na ochranu lidově dem. rep. č. 231/1948 Sb., založena v březnu 1968) a KAN (Klub angažovaných nestraníků, dem. polit. hnutí vzniklé na jaře 1968).

Činnost K-231 se projevovala zejména v Nové Pace, veřejné schůze se konaly v Nové Pace i v Jičíně. Po 21. 8. 1968 se členové těchto organizací chystali podle agenturní sítě uprchnout do zahraničí. Dne 22. 8. 1968 jednali zástupci Okresního výboru KSČ s představiteli K-231 o

zastavení činnosti. Dne 7. 9. 1968 oznámila organizace ukončení své činnosti ke dni 21. 8. 1968. Státní bezpečnost měla ale pomocí agentů i nadále povědomí o činnosti členů. KAN se v roce 1968 ustavil jen v Hořicích. I zde byla StB informována o nelegálních schůzkách. Snaha o obnovení sociálně demokratické strany se objevila pouze na Sobotecku. Osoby pohybující se kolem těchto organizací byly sledovány jak agenti (A – Jiří, Emil, Racek a Ríša – otázky týkající se K-231), tak i sítí důvěrníků (D), která se zaměřovala především na činnost KANu.

Tímto směrem byla například vedena akce „Malíř“, „ve které je pozorován XXXX XXXXXX. Jmenovaný byl aktivním členem K-231. Zúčastňuje se současných schůzek. Jeho bratr uprchl do zahraničí roku 1948... Jde o bývalého potrestaného, který pod rouškou SPB se stýká se členy K-231. Dojíždí do XXXX XXXX ozbrojen pistolí. Obsazen A – Jiří, částečně A – Emil a D – Kamil. Je ve styku s A – Ríšou.“ (Archiv ministerstva vnitra, Plán činnosti skupiny StB Jičín pro rok 1970, Problematika vnitřního zpravodajství, akce a signály).

Již 21. 8. 1968 vysílaly zahraniční televize přímé záběry z obsazování Prahy a dalších měst. Nejpodrobnější materiály měla rakouská televize. Po srpnových událostech byla ve francouzském tisku uveřejněna soukromá adresa madam Karhel v Paříži i s číslem telefonu, na kterém byla připravena plynně česky mluvící žena, která informovala o možnosti emigrace do Francie.

Do září 1968 se vyskytovaly letáky proti SSSR například ve Staré Pace v podniku Kovo-Dřevo-Elektro a n. p. ZPA Nová Paka. V autodopravě Jičín byl zjištěn záznam rozhovoru osoby, která se účastnila přímo moskevských jednání.

Srpnové události 1968 měly vliv na růst emigrace. Koncem roku 1968 bylo z Jičínska zjištěno 15 lidí, kteří emigrovali, a 16 těch, kteří si na území sousedních států „prodlužovali neoprávněně pobyt“. Informace získávala StB nejenom od agentů, důvěrníků a informátorů, ale i tzv. „vytěžováním“. Právě v období po srpnu 1968 přistoupila StB k vytěžování čs. občanů, kteří pobývali v kapitalistických státech. Do konce roku 1968 proběhlo na Jičínsku 15 takovýchto rozhovorů.

Po obsazení republiky vojsky Varšavské smlouvy byly sledovány sebemenší známky provokace, nesouhlasu a vlastního názoru. Tak byla například v Mladějově prověřována Nevhodná pozvánka na třídní sraz dne 14. 9. 1968, která končila provoláním „Ať žije kontrarevoluce“.

V n. p. Agrostroj probíhala na začátku října 1968 podpisová akce proti dočasnému umístění cizích vojsk požadující jejich okamžitý odchod.

Dne 6. 12. 1968 bylo na zasedání okresního výboru Národní fronty v Jičíně přijato stanovisko na podporu listopadové rezoluce ÚV. „Stanovisko bylo zaměřeno na správné a nezkreslené vysvětlování moskevských dohod, dále aby do nových orgánů společenských organizací byli voleni funkcionáři, kteří budou hájit zájmy socialismu a státu.“ (SOKA Jičín, ONV Jičín) Hlavní důraz byl položen na obnovení vedoucí úlohy strany ve společnosti. Proběhla očista okresních a místních výborů Národní fronty, ale i základních organizací a orgánů společenských organizací. Při sestavování nového OV NF se jeho představiteli nestali zástupci K-231 a KANu. Dále se uskutečnilo i hodnocení deseti okresních výborů společenských organizací. Tři členové byli vyloučeni jako nositelé pravicově oportunistických názorů, stejný počet pro nesouhlas se současnou politikou strany, s dvěma členy byl proveden pohovor, kde jim byla vysvětlena současná politika strany apod. Několik funkcionářů bylo pro nesouhlas se současnou situací odvoláno i z okresních výborů Svazarmu a Svazu protifašistických bojovníků. K řešení situace v SPB byla také svolána stranická skupina, protože se zde objevila snaha uspořádat vzpomínkový večer na oslavu 120. výročí narození TGM.

Následující rok 1969 vyvolal oprávněně také řadu vyhocených situací. Mezi první patřila smrt Jana Palacha, který svým sebeupálením dne 16. 1. 1969 protestoval proti ústupu od dřívější politiky. Dále lidé vyjadřovali veřejně své názory v době hokejového mistrovství světa v Praze, kdy vítězství československých hokejistů nad Sovětským svazem 21. 3. a především 25. 3. vyvolala nečekaný politický ohlas veřejnosti, a samozřejmě také v době výročí srpnových událostí 1968.

Dne 20. 1. 1969 byla připravována stávka na Strojní průmyslové škole v Jičíně. V Nové Pace byl na jedné ze středních škol vyvěšen černý prapor a uveřejněny požadavky Jana Palacha. Černé prapory vyvěsily i n. p. Silniční stroje a zařízení v Nové Pace, kde byly zveřejněny požadavky studentů, a v n. p. Nářadí Lázně Bělhrad. Na začátku ledna kolovala po Agrostroji Jičín rezoluce vypracovaná studenty Vysoké školy zemědělské v Praze, která podporovala volbu Josefa Smrkovského do funkce předsedy Federálního shromáždění. Téměř ve stejné době zde, ale i v ZEZ Hořice, byla nalezena tak zvaná Černá kniha, která popisovala srpnové události, a jejími autory byli pravděpodobně členy Československé akademie věd.

V roce 1969 se téměř ve všech průmyslových závodech na Jičínsku vyskytla tiskovina Výzva k národům, která kolovala i v Dětenicích a Sobotce. V ZPA Nová Paka, n. p. Agrostroj, Melioračním družstvu Valdice apod. se v této době objevovala celá řada letáků. V souvislosti s připomínkou srpnových událostí se v n. p. Agrostroj objevil leták Směrnice PVVZ (Petiční výbor věrní zůstaneme) pro všechny věrné občany našeho státu na den 21. 8. 1969. Na kulturním domě JKP v Jičíně, kde se konalo zasedání KSČ za přítomnosti tajemníka ÚV KSČ Josefa Lenárta, bylo dne 7. 8. 1969 vyvěšeno pět letáků s heslem napsaným barevnými tužkami „Hanba zrádcům ledna!“ Na zdi Zahradnické školy v Kopidlně někdo v srpnových dnech napsal „NEUTRALITA – Ivani, jděte domů!“ Rovněž se nejrůznější nápisy objevovaly na silnicích, jako například mezi Bělou u Pecky a Peckou byl nápis: „Pryč s Husákem“. V Miletíně byla na věži kostela vyvěšena vlajka ve formě trikolory. Vlajka visela i na komíně kovárny v Ústí u Staré Paky.

Jičínská StB řešila i udání na řidiče sanitek hořické nemocnice, kteří se chystali dne 21. 8. 1969 vyjet se státní vlajkou s červeným pruhem. V tento den byla konána také řada stávek v průmyslových podnicích, kde často docházelo i k přerušování práce.

Byla samozřejmě sledována činnost všech ostatních stran. Strana socialistická měla na jičínském okrese k 30. 2. 1969 422 členů (k 1. 1. 1968 223). Členové K-231 byli funkcionáři této strany. Lidová strana měla k 30. 10. 1969 653 členů (k 15. 2. 1968 312 členů).

▣ Srpen 1968 v Jičíně

V rámci Severní skupiny sovětských vojsk, která na naše území vnikla z Polska, postupovala do severních a východních Čech také 2. polská armáda pod vedením gen. Floriana Siwického (od roku 1983 ministr národní obrany).

Kronika města Jičina vzpomíná na rozednění dne 21. 8. 1968 následovně:

„Jičínem projížděly od Liberce ku Praze nepřehledné kolony tanků a jiných těžkých vozidel Sovětské armády v plné bojové pohotovosti. Před osmou hodinou projelo Husovou třídou ve směru od Robous několik sovětských tanků, za nimi pak od 10 do 11 hodin následovaly kolony

těžkých minometů a kolona těžkých tanků polské armády.“

Nákupní horečka okamžitě zachvátila celé město, před obchody s potravinami se všude tísnilo velké množství lidí.

Obyvatelé města se shromažďovali na Žižkově náměstí, kudy projížděla vojenská vozidla. Lidé skandovali hesla Dubček – Svoboda a pískáním projeví nesouhlas s vojenským zákrokem. Předsednictvo OV KSČ svolalo nad ránem mimořádné zasedání, kde bylo odsouzeno násilí a zasahování do vnitřních záležitostí československého státu. I v dalších dnech městem projížděla vojenská vozidla. Po výzvě pražského rozhlasu se iniciativy chopila jičínská mládež. Zachovaly se fotografie se zabělenými a pootočenými směrovkami. Navíc mladí lidé navigovali vojenská vozidla jiným směrem. Na domech byly vyvěšeny černé prapory a státní vlajky byly stažené na půl žerdi, na zdech se objevily nápisy odsuzující okupanty a jejich pomahače. Na několika místech byly instalovány transparenty a nápadné poutače vyzývaly cizí vojáky, aby se vrátili tam, odkud přijeli (v azbuce byly velmi časté například tyto nápisy: „Sovětskie okupanty idite domoj!“, „Čto vy zdes chočete?“ Jiné byly v polštině a také samozřejmě v češtině, jako například: „Jsme pro Dubčeka, Svobodu, Černíka, Smrkovského!“ „Lenine, Lenine, probud' se, Brežněv se zbláznil!“).

Již 22. srpna se uskutečnilo mimořádné plenární zasedání Městského národního výboru, na němž bylo sděleno, že na území města je rozmístěna posádka polské armády. Jičíňáci se samozřejmě zúčastňovali protestních stávek a podpisových akcí na podporu československé vlády. Velitelství polské armády se usadilo v objektu hvězdárny a již 22. 8. večer se sešlo se zástupci města, ONV, OV KSČ, OV Národní fronty, Veřejné bezpečnosti a Československé armády. Předložilo ultimativní požadavky (zákaz srocování a demonstrací, odstranění nepřátelských hesel, zákaz rozšiřování letáků, uzavírací doba od 19.00 do 6.00 hodin ráno), které zástupci odmítli jako nepřijatelné. Polští důstojníci ustoupili, prohlásili, že nemají zájem na vzniku jakéhokoliv nedorozumění a snažili se především udržet klid. Od tohoto dne převzaly tedy polské jednotky úkol vojensky kontrolovat Jičín a okolí.

V noci z 25. na 26. 8. se část polských vojáků přesunula přímo do města, tankový oddíl se usadil na stadiónu naproti kasárnám, tanky a děla měli na úbočí Zebína a Veliše. Po několika dnech převezli tanky do prostoru mezi Holínem a Březinou, kde se také rozložil hlavní tábor polské armády. Život města se postupně vracel do starých kolejí, z ulic mizely nápisy a hesla, směrovky zaujaly své správné umístění.

▣ 7. 9. 1968, křižovatka Na Letné v Jičíně

V této atmosféře otrásla Jičínem tragická událost, ke které došlo v sobotu 7. 9. u křižovatky Na Letné. Byla to jedna z nejtragičtějších událostí v průběhu okupace Československa v roce 1968. Jičínský incident je pravděpodobně nejznámějším a mediálně nejzpracovanějším případem, při kterém došlo k usmrcení dvou obyvatel Jičína.

Již od počátku okupace se vyskytovala drobná nedorozumění mezi polskými vojáky a obyvateli

města. Polští velitelé ale nereagovali na nabídku Městského národního výboru v Jičíně, aby přesunuli své vojáky mimo město a přispěli tak k uklidnění situace.

Dne 7. 9. se po návštěvě kina a krátkém posezení v kavárně Slávie vracely domů Bohunka Brumlichová s Janou Jenčkovou, ke kterým se přidali Jaroslav Veselý a Vítězslav Klimeš. Před půlnocí se na křižovatce Na Letné u telefonní budky začali loučit. Ve směru od Sobotky přicházela velmi hlučná skupina pěti opilých polských vojáků se samopaly, která nejprve vešla do zahrady domu čp. 109 v Kollárově ulici (dům u křižovatky směrem na Turnov, přes křižovatku byl park s lípami a telefonní budkou). Bylo slyšet, jak se o něčem dohadují. Nemohli se shodnout na tom, zda se mají vrátit k jednotce. Neshodli se a začali situaci řešit zbraněmi. Stefan Dorna začal střílet do vzduchu, pak i na své spolubojovníky, a zranil Zdislava Kowalského a Zygmunta Zapasu. Zbylí dva vojáci utíkali zpět do tábora pro pomoc. Dorna poté obrátil zbraň k telefonní budce. Vzápětí však vystřelil další dávku do stojící skupinky mladých lidí. Tehdy byl poprvé zasažen Jaroslav Veselý a také Jana Jenčková. Opilý Dorna je zasáhl do nohou. Všichni okamžitě zalehli a pokusili se odplazit za telefonní budku. Jaroslav Veselý nařikal bolestí, Bohunka Brumlichová mu zakrývala rukou ústa. Jednalo se o velmi bolestivé zranění. Dorna došel až k nim, začal obtěžovat Bohunku Brumlichovou. Poté jí řekl, aby se otočila a sténajícího Jaroslava Veselého usmrtil ranou do hlavy z bezprostřední blízkosti. Byl zasažen deseti střelami, smrtelná byla rána do hlavy. Času, kdy Dorna vyměňoval zásobník, využil Vítězslav Klimeš k útěku pro pomoc. Zastavil projíždějící auto, kterým odjel na jičínské oddělení Veřejné bezpečnosti. Na místě zůstaly pouze dívky, které poté Dorna okradl. Oběma odebral hodinky a Bohunce Brumlichové prsten. Nepřehledné situace využila právě B. Brumlichová k útěku do přilehlé zahrady.

V těchto místech bydleli rodiče Vítězslava Klimeše. Poté, co zaslechli střelbu, vyběhli oba z domu a volali: „Vító!“ I na ně byla okamžitě zahájena střelba ze samopalu. Zdena Klimešová byla na místě zastřelena a zůstala ležet na chodníku u telefonní budky. Oldřich Klimeš byl postřelen do levé ruky a páteře.

V této době přicházel ulicí Na Tobolce svobodník základní služby Josef Dufek z Rybníčka (obec u Jičína), který poté, co slyšel střelbu, se rychle schoval v přilehlém parčíku. Když střelba utichla, snažil se přeběhnout křižovatku, ale byl zasažen. Nakonec se mu podařilo utéci domů a podat zprávu VB. Další, kteří se bohužel zapletli do této události, byli Václav Bílek z Tuře se svou manželkou. Projížděli přes křižovatku směrem od Turnova. Dorna postřelil do kotníku Milenu Bílkovou, která seděla na místě spolujezdce.

Nyní již přijížděla hlídka VB, která se ale musela stáhnout. Mezitím se na místo dostavilo vozidlo polské armády s důstojníkem, který provedl zákrok proti opilému Dornovi a jeho řádění ukončil, podařilo se mu ho odzbrojit. Polští vojáci naložili samopaly, dva polští vojáci leželi podle zprávy VB těžce zraněni v zahradě vedle místa, odkud se ještě před několika okamžiky střílelo. Celkem jednadvacetiletý útočník vystřílel na křižovatce 74 nábojů.

Manželé Bílkovi jeli hned do nemocnice, kde vše vypověděli Josefu Burianovi, řidiči sanitky. Božena a Josef Burianovi bydleli rovněž na Letné. Božena Burianová, když slyšela výstřel, vyšla před dům a rozsvítila. Dcera ji ale hned upozornila, aby zhasla. Druhý den našli nad vchodem zarytou střelu. Josef Burian řídil sanitku, která přivezla lékaře Ladislava Císaře na místo střelby. Tehdy měl pan Klimeš říci panu doktorovi: „Zastřelili mi manželku!“ Když sanitka zastavila pod lipami, Jaroslav Veselý i Zdena Klimešová byli již mrtví. Po uplynutí asi hodiny odvezla těla pohřební služba. Ladislav Císař byl tak rozrušený, že na místě zapomněl svůj lékařský kufřík. Musel se sem sanitou vrátit. Podle svědectví z blízkého okolí Josefa Buriana se v okamžiku, kdy šli společně pro kufřík, pokusil Stanislav Dorna ukrást sanitku. Josef Burian mu

v tom ale zabránil a vyhodil ho ven z vozidla. O této události se hovořilo až v Praze na příslušných úřadech.

Odtud jela sanitka do části Rybníček (náleží k obci Brada), kde byl četař Dufek, odtud poté na Vrcha (nedaleko od místa střelby), kde také postřelenou Janu Jenčkovou vtáhli oknem do svého bytu Fuksovi, aby to bylo rychlejší. Celou cestu za nimi jelo auto. Lékař s řidičem si tehdy říkali, že je to jejich poslední cesta. Báli se, že to jsou polští vojáci, ale byla to Bezpečnost. Svědky těchto událostí byli dva mladí lidé, kteří seděli na lavičce pod lipami. Při střelbě se oba vrhli na zem.

Jiná sanitka vezla polské vojáky do Hradce Králové, odkud je již 11. 9. vrtulník transportoval do Polska.

Krátce po střelbě vniklo paradoxně osm polských obrněných transportérů do jičínských kasáren ČSLA. Po zjištění, že se odtud nestřílelo, rychle odjely.

V neděli a v pondělí přicházeli na Letnou, kde byly v parčíku ještě vidět zbytky zaschlé krve a na domech patrné stopy střel, obyvatelé Jičína, kteří na místo tragické události přinášeli květiny. Místo činu zajistila výjezdová skupina VB, posílená vyšetřovateli a technikem k ohledání místa činu. Okresní oddělení VB zahájilo vyšetřování tohoto případu – již druhý den ráno v 8 hodin se sešla koordinační komise, které se zúčastnili kromě určených funkcionářů i velitelé polské armády, kterým byl přednesen ostrý protest. Zarážející byl postoj pplk. Krajewského, který se bránil objektivnímu zhodnocení celé události, protože nevěděl, která strana vyvolala počáteční provokaci. Vojenský prokurátor polské armády ale vzápětí celý případ odsoudil a zažádal o důkladné vyšetření případu, provedení výsledku účastníků a svědků. Zároveň žádal o přísné potrestání viníků a jejich přímých nadřízených v co nejkratší době. V odpoledních hodinách velitel okruhu generál Valo a zástupce polské armády v ČSSR generál Savčuk přiznali, že vina je na polské straně. Již zde zaznělo, že celý případ vyvolal člověk, který byl již v civilu několikrát trestán za různé násilné činy.

Společné zasedání rady ONV a MěNV odeslalo ostrý protest přes KNV československé vládě, která předala oficiální protest vládě Polské lidové republiky.

Viníci měli být souzeni plným soudem a bylo žádáno o nejpřísnější tresty. Významným důsledkem těchto událostí bylo také to, že polské jednotky dne 8. 9. kolem 21. hodiny opustily město. Dále bylo dohodnuto, že do města nebudou vysílány hlídky a městem nebudou projíždět bojová vozidla. Polští vojáci měli přísný zákaz opuštění svých ubytovacích zařízení. Generál Włodzimierz Savčuk dokonce žádal, aby mohl navštívit pozůstalé, kondolovat jim a projednat s nimi jakési hmotné odškodnění. V současné situaci mu to ale v zájmu udržení klidu a pořádku ve městě nebylo doporučeno.

V závěru lékařské zprávy bylo konstatováno, že touto tragickou událostí došlo k usmrcení dvou osob (Jaroslav Veselý a Zdena Klimešová) a ke zranění šesti osob (Jana Jenčková, nar. 1947, porodní asistentka OÚNZ Mladá Boleslav; Oldřich Klimeš, nar. 1910, pracovník ONV Jičín; svob. Josef Dufek, nar. 1947, voják ČSLA; Milena Bílková, nar. 1923, pracovnice JZD Tuř; a dva polští vojáci, oba narození v roce 1947), kteří nebyli v ohrožení života.

Poslední rozloučení se zastřelenými, organizované MěNV Jičín, se konalo ve čtvrtek 12. 9. na Gottwaldově náměstí (dnešní Valdštejnovo). U rakví na katafalku se střídaly čestné stráže, náměstí zaplnily až čtyři tisíce lidí, přinášely květiny a věnce. Vlastní obřad započal ve 14.30. Nad rakvemi zazpívali zpěváci liberecké opery, přední recitátorka Julie Charvátová přednesla

verše Dykovy básně Země mluví. Smuteční projev přednesli předseda MěNV Jaroslav Pulec a předseda ÚV Svazu československé mládeže, jičínský rodák dr. Zbyněk Okrouhlický. Rakev s tělem Zdeny Klimešové byla odvezena na zpopelnění do Semil a rakev s Jaroslavem Veselým provázená davy lidí byla odvezena na jičínský hřbitov.

Při pohřbu přijal krajský SNB mimořádná bezpečnostní opatření k zajištění klidu a pořádku a posílil službu VB a ČSLA. Představitelé ONV a MěNV vyzývali rozhlasem k zachování klidu a důstojnému průběhu pohřbu. Na místo posledního rozloučení dorazili i pracovníci dokumentárního filmu československé televize s herečkou Ivou Janžurovou, kteří natáčeli záběry pro sbírku Dokument doby.

Vyšetřování začalo velmi rychle, především proto, aby se zabránilo zostření situace mezi polskými vojáky a obyvatelstvem. Trestní stíhání bylo zahájeno nejprve proti neznámému pachateli pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. z. a pro obecné ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. z. Šetření případu převzali pracovníci VB z Hradce Králové. Na výsledku se též podílel polský vojenský prokurátor mjr. Stefan Kurowski, který již 8. 9. uvalil na Stefana Dornu prozatímní vazbu. Odvezli jej mimo území ČSSR a uvěznil v Kladsku. Polsko zamítlo žádost o jeho vydání. Krajská správa SNB v Hradci Králové proto dne 14. 10. přerušila jeho trestní stíhání. Soudní řízení s ním proběhlo již 18. 10. před stanným vojenským soudem v Kladsku za účasti sedmi českých svědků. Soud Dornu uznal vinným z vraždy, pokusu o vraždu a loupeže. Odsoudil jej k trestu smrti, propadnutí veškerého majetku a ztrátě občanských práv.

Stefan Dorna se narodil 11. 7. 1947, byl vyučeným zámečníkem. Během výsledku si nedokázal vzpomenout na průběh událostí. Při lékařském vyšetření mu naměřili v krvi 1,81 promile alkoholu. Vojenský tribunál jej odsoudil k smrti. Dorna ale požádal o milost předsedu Rady ministrů PLR a nečekaně ji obdržel. Trest mu byl změněn na doživotí. Nakonec ale vyšel z vězení na svobodu již po 15 letech.

Případ vyvolal značnou pozornost po celé zemi. Zaměstnanci jičínského Agrostroje, kde Jaroslav Veselý pracoval, zaslali rezoluci vládě ČSSR. Okresní výbor KSČ adresoval rezoluci ÚV KSČ, vládě a polskému velvyslanectví v Praze. Dne 9. 9. schválila rada východočeského KNV usnesení ONV a MěNV poskytnout rodinám obou zavražděných finanční pomoc ve výši 6 000 Kč a zraněným po 3 000 Kč. Dne 31. 10. odsouhlasila rada ONV další příspěvek pro rodiny zemřelých ve výši 5 000 Kč.

Na místě tragédie se objevil provizorní dřevěný kříž a v době výročí okupace sem přicházeli příbuzní obětí a mnoho obyvatel města. Každý rok je pečlivě hlídali příslušníci Bezpečnosti, kteří přinesené květiny ihned odnášeli. Zanedlouho se však na místě objevily květiny znovu. Dnes na místě tragédie stojí žulový pomník se jmény obětí.

Pozůstalí požádali o odškodnění ministerstvo práce a sociálních věcí, které případ postoupilo zmocněnci pro záležitosti dočasného pobytu vojsk M. Korbelovi. Ten ale situaci neřešil, protože tento případ prý nespadal do jeho kompetencí. Polská strana odmítala o událostech v Jičíně jednat a nechtěla se k nim dále vracet. Celou situaci zůstřil vysílač Vltava, zřízený okupanty, který přinesl lživé tvrzení, že Jaroslav Veselý byl vůdcem kontrarevoluční skupiny a po zásahu proti němu, při němž byl zastřelen, u něj byly nalezeny zbraně a výbušniny. Praha se pokusila dosáhnout toho, aby polské orgány zprávu dementovaly. Ty to ale odmítly s tím, že jim není o vysílání této zprávy nic známo.

V Jičíně a Butovsi pak na dlouhá léta zakotvila sovětská armáda.

▣ **Zdena Klimešová (5. 12. 1912 – 7. 9. 1968)**

Byla vdaná, matka syna a dcery, dělnice ZPA Jičín.

▣ **Jaroslav Veselý (26. 4. 1944 v Jičíně – 7. 9. 1968)**

Byl zaměstnancem n. p. Agrostroj. Stejně jako jeho otec, byl i Jaroslav členem KSČ a městského výboru strany. Měl před sebou slibnou kariéru zpěváka. Účastnil se nahrávek v rozhlase, nazpíval dvě zkušební desky a připravoval se na konkurz do orchestru Karla Vlacha. Měl zvláštní zabarvení hlasu. S písní Dej mi pár okovů vyhrál v roce 1966 cenu Českého ráje.

Mgr. Hana Fajstauerová, foto: Josef Knopp, sbírka pozitivů a negativů RMaG v Jičíně

Použitá literatura a prameny

Francek, Jindřich: Dějiny Jičína. Jičín 2010.'

Oběti okupace. Československo 21. 8. – 31. 12. 1968. Praha 2008.

Fondy SOkA Jičín, ONV Jičín, KSČ Jičín

Fondy SOA Zámorsk, KNV Hradec Králové

Fondy Archivu ministerstva vnitra, jičínská StB.

Vzpomínky pamětníků na událost 7. 9. 1968.

{phocagallery view=category|categoryid=197|limitstart=0|limitcount=0}